
LEDENBRIEF augustus 2014

Interim voorzitter

Vanwege het vertrek van Marc van der Valk als voorzitter is het bestuur op zoek gegaan naar een nieuwe voorzitter. Helaas is dit nog niet gelukt. Wel mogen we ons gelukkig prijzen dat Frans Bosch voorlopig als interim voorzitter zal optreden. Hij zal dit doen naast zijn taken als penningmeester en ledenadministrateur.

We blijven uiteraard op zoek naar een nieuwe voorzitter.

Aspirant bestuurslid

Aangezien er in het bestuur een plek vrij was en deze voorlopig nog niet kon worden opgevuld met een nieuwe voorzitter heeft het bestuur Nicole de Ruiten gevraagd het bestuur te komen versterken als algemeen bestuurslid. Zij is hier meteen vol enthousiame op in gegaan.

Nicole is werkzaam als boswachter natuurbeheer bij Natuurmonumenten en heeft samen met ons het afgelopen VleGel-weekend georganiseerd.

Het bestuur is erg blij met deze aanvulling, maar volgens de statuten moet een bestuurslid gekozen worden door de Algemene Ledenvergadering, en omdat deze vergadering pas in maart 2015 plaatsvindt heeft het bestuur ervoor gekozen om Nicole aspirant bestuurslid te maken. Ze zal wel volledig in het bestuur meedraaien.

Betaling contributie

Degenen die de contributie nog niet betaald hebben, verzoek ik dat snel te doen. Als er op 17 februari geen automatische incasso is geïnd, kan dat voor dit jaar niet meer. Het bedrag voor 2014 moet dan door u zelf overgemaakt worden.

Graag €10,- op rekening NL70INGB0001995893 t.n.v. Vleermuiswerkgroep Gelderland

Hartelijk dank,

Frans Bosch, penningmeester

Weekend 2014

In het weekend van 6 t/m 8 juni was de VleGel te gast bij Natuurmonumenten, te Zuidwest-Veluwe, voor onze jaarlijkse vleermuisweekend. Dit keer hebben we ons in en rond het natuurgebied Wolfheze op vleermuizen gericht. Wat dit weekend ontzettend leuk maakte was de mix tussen oude en kersverse nieuwe leden in onze vereniging. Vol enthousiasme hebben de mensen zich in de werkschuur van Natuurmonumenten op de Planken Wambuis geïnstalleerd om daarna naar Wolfheze te vertrekken.

De eerste nacht was redelijk warm en het gezelschap splitste zich op in een aantal groepen. Een aantal gingen vleermuizen vangen en anderen gingen met de batdetector op pad. De avond begon vol goede moed, maar al langzaam werd duidelijk dat de vleermuizen besloten hadden om hun maaltijd binnenshuis te benutten. M.a.w. zowel de vangers als detectors hadden weinig vleermuizen aangetroffen. We gingen terug naar de werkschuur. In de ochtend is nog een enthousiaste groep mensen op pad gegaan om zwermdende vleermuizen te vinden op Reijerscamp en het terrein van Pro Persona. Bij een van de woningen op het terrein van Pro Persona is een kleine groep zwermdende dwergvleermuizen gespot.

Na een verkwikkende slaap in de ochtend begon de dag met een sterke bak koffie en een meeting. Wat gaan we doen? Een aantal mensen gingen vleermuizen zoeken op kerkzolders, sommige bleven bij de werkschuur en anderen gingen vanglocaties zoeken voor de komende avond. Die dag zijn twee kerkzolders gecontroleerd. Ondanks de vele poep die was aangetroffen was er geen vleermuis te bekennen. Aan het einde van de middag hebben we genoten van een heerlijk diner klaargemaakt door de buurman die naast de werkschuur woont. Een heerlijke curry met rijst, noten, bonenprut en vast nog wat dingen die ik vergeten ben. Oh ja, als toetje heerlijke meloen en aardbei.

Die avond is men weer met volle moed het veld in gegaan. Dit maal met beter resultaat, het was ook een nog warmere dag. Op Reijerscamp stond een vanggroep en 2 vanggroepen op Wolfheze zelf. Twee groepen ving meerdere vleermuizen en de hele nacht door werd gevangen. Geen schrikbarende aantallen, maar wel genoeg om wakker voor te blijven. Uiteindelijk kwam de laatste vanggroep binnen en werden een paar uurtjes slaap ingehaald. Die zondag vertrok iedereen na de evaluatie met stevig ontbijt en koffie richting huis. Al met al was het een zeer geslaagd weekend met veel gezelligheid en natuurlijk vleermuizen.

Dit is slechts een hele korte weergave van het weekend, een uitgebreider verslag, met alle waarnemingen, zal volgen. Hiervoor zijn we nog op zoek naar (leuke) foto's. Dit mogen foto's zijn van vleermuizen, maar uiteraard ook van mensen of landschappen. Deze foto's kunnen naar het secretariaat (secretariaat@vlegel.org) worden gestuurd.

Workshop geluiden voor beginners

Op vrijdag 23 mei is er weer geluiden workshop voor beginners gegeven door de VleGel.

De 12 aanwezigen werden ondergedompeld in de wereld van echolocatie, kilohertz, ritme en tunen. Na de uitleg zijn we naar buiten gegaan om het geleerde in de praktijk te brengen, vier soorten was de doelstelling en wat mij betreft waren het er vijf. Helaas had ik geen opnameapparatuur bij me om die ene vreemde myoot vast te leggen.

Tegen 23.15 keerden we huiswaarts na een geslaagde avond.

Workshop Baltsgeluiden

Op vrijdag 29 augustus willen we op zoek gaan naar baltsgeluiden van de rosse vleermuis

Als locatie nemen we de Jacobiberg in Arnhem. Er zijn daar vaak geluiden waargenomen die duiden op baltsgedrag. De Jacobiberg ligt aan de rand van Park Klarenbeek en we gebruiken dan de ingang aan de Thomas A. Kempislaan. Even naar boven rijden voor parkeren.

Aanvang 20.15 uur op de parkeerplaats Cultureel Centrum Jacobiberg, Thomas A. Kempislaan 15, 6822 LR Arnhem

Bij slecht weer (harde wind en of regen) wijken we uit naar vrijdag 5 september.

Meer informatie is te krijgen bij Herman Heskamp (06-16862394 of h.heskamp@chello.nl)

Als je deel wilt nemen aan deze workshop, geef je dan op bij het secretariaat (secretariaat@vlegel.org)!

Excursie winterkwartier Klein Heidekamp, zaterdagmiddag 27 september.

Deze excursie gaat naar een terrein vlak ten noorden van Arnhem en is een vast onderdeel van het jaarprogramma van Vlegel. Je maakt kennis met een belangrijk winterkwartier en de eerste vleermuizen die hier al zijn gearriveerd maar nog niet in winterslaap zijn. Vooral voor nieuwe leden zijn watervleermuis en meervleermuis soorten die zij nog niet van dichtbij hebben kunnen bekijken. Minder zeker is de aanwezigheid van grootoorvleermuis en franjestaart, soorten die hier wel overwinteren maar vaak pas later binnenkomen in de kelders.

Uiteraard zijn ook andere (minder nieuwe) leden welkom. En als deze iemand willen meenemen met wie zij veel contact hebben over vleermuizen, zoals een terreinbeheerder of gemeenteambtenaar, dan kan dat in principe ook. De excursie wordt zoals gebruikelijk geleid door Ruud Kaal en Gerhard Glas.

Het winterverblijf ligt op bewaakt militair terrein en daarom moeten we de gegevens van de deelnemers van tevoren opgeven. Bij aanmelding moet je daarom deze gegevens sturen, van jezelf en van degene(n) die je als introduc e mee zou willen nemen:

- Naam, adres, woonplaats
- Geboortedatum en geboorteplaats
- Welk soort legitimatiebewijs desgevraagd getoond zal worden: paspoort of rijbewijs
- En daarvan het nummer (dus niet je burgerservicenummer)
- Het kenteken van de auto waarmee je komt

Het aantal deelnemers is maximaal 20. Aanmelden uiterlijk 20 september met volledige gegevens bij Gerhard Glas: gerhardglas@online.nl

Het gaat op volgorde van binnenkomst van aanmeldingen met complete gegevens, zonodig met voorrang voor leden die nog niet bekend zijn met het fenomeen winterslaap/winterkwartieren .

Kort na 20 september krijg je tijdig bericht per mail met nadere gegevens (locatie, route en tijd).

Nieuwsbrief VLEN

De meeste mensen zullen het al wel weten, maar we het toch nog graag even vermelden, zeker voor het grote aantal nieuwe leden van de afgelopen tijd.

De Vleermuiswerkgroep Nederland (afgekort VLEN) geeft meerdere keren per jaar een digitale nieuwsbrief uit, waar vaak hele leuke artikelen in staan. Om deze nieuwsbrief te ontvangen kun je gratis lid worden van de VLEN. Je krijgt dan ook ieder jaar een uitnodiging om naar de VLEN-dag te komen. Dit is een dag waarop de vleermuisenthousiastelingen uit Nederland (en België) bij elkaar komen en lezingen geven over bijvoorbeeld onderzoeken van het afgelopen jaar.

Kijk voor meer informatie op: <http://www.vleermuis.net/lid-woorden>

Nacht van de Vleermuis

Van de VLEN ontvingen wij onderstaande oproep:

Op vrijdag 29 en zaterdag 30 augustus vindt de volgende Nacht van de Vleermuis plaats. De Vleermuiswerkgroep Nederland wil graag alle activiteiten aankondigen op de website www.nachtvandeveermuis.net zodat de activiteiten duidelijk kunnen worden aangekondigd aan het publiek.

Nu zijn wij natuurlijk op zoek naar activiteiten voor de Nacht. Organiseert u een activiteit rond de Nacht (dit hoeft niet per se op de 29e of 30e te zijn, maar ook iets eerder of later), geef dit dan aan Saskia Roselaar (saskiaroselaar@gmail.com) door, zodat ik het op de website kan plaatsen. We hebben de volgende informatie nodig:

Locatie:

Datum:

Georganiseerd door:

Naam gids:

Aanmelden:

Aanmelden bij:

Verzamelen bij:

Aanvangstijd:

Vergoeding:

Geschikt voor kinderen:

Omschrijving:

Ook de Vleermuiswerkgroep Gelderland wil de georganiseerde activiteiten (ook al is het in samenwerking met bijvoorbeeld de lokale natuurclub) graag op de site plaatsen en doorgeven aan mensen die ons er naar vragen. Geef daarom bovenstaande informatie ook door aan het secretariaat (secretariaat@vlegel.org).

Facebook

In de vorige ledenbrief kondigden we aan dat we een facebookgroep hadden gemaakt voor de Vleermuiswerkgroep Gelderland. Deze groep is voor en door leden. Er wordt al regelmatig gebruik van gemaakt, maar toch willen we er jullie nog eens op wijzen, dat het een leuk medium is om te communiceren over vleermuiszaken in Gelderland.

Word dus lid van deze Facebookgroep via: <https://www.facebook.com/groups/284382938395565/>. Daarnaast willen we de leden verzoeken om zo af en toe ook een leuk nieuwtje in de groep te plaatsen!

T-shirts

Vanuit de leden is er al vaker de wens binnengekomen bij het bestuur om T-shirts met het logo van onze vereniging te laten bedrukken.

Voordat wij hier aan beginnen, willen we graag jullie mening horen.

Het voorstel van het bestuur is om een zwart T-shirt te maken met het logo van de VleGel (in kleur) voorop. We willen wel graag een mannen- en een vrouwenvariant.

Het is de bedoeling dat de shirts ongeveer €10 per stuk gaan kosten, maar dit is nog afhankelijk van de kwaliteit en de bedrukking.

Graag horen we wat de leden hiervan vinden, omdat iedereen ze zou moeten kunnen dragen.

Mocht je andere ideeën hebben, wat betreft kleur of bedrukking, dan horen we dit natuurlijk ook graag.

Je kunt je ideeën of wensen doorgeven aan het secretariaat. Daar kun je ook aangeven of je interesse hebt in het aanschaffen van een T-shirt, zodat we al een beetje weten hoeveel mensen een T-shirt zouden willen kopen.

Regionieuws

Regio Arnhem

Op 16 april hield de regio een geslaagde startavond met 11 deelnemers, waarvan twee uit de Liers en vier van de (toen nog lopende) SLG-cursus. Andere regioleden toonden betrokkenheid maar waren verhinderd. Plannen en (principe-) afspraken voor diverse activiteiten werden gemaakt.

Op 16 mei werd een excursie met zeven deelnemers gehouden naar Park Klarenbeek, vooral voor de nieuwelingen om te oefenen met de bat-detector. Na jaren werd op 14 juni weer een poging gedaan om in Sonsbeek bezette rosse vleermuis bomen te vinden, maar zonder succes (en slechts enkele deelnemers). Zes deelnemers waren nodig voor de 'omsingeling' van een groot gebouw voor een kolonietelling op 2 juli, die helaas slechts één uitvlieger opleverde. Enkele andere kolonietellingen zijn gedaan en enkele kerken bezocht; ook zijn de vleermuiskasten op Warnsborn gecontroleerd. Voor de komende tijd zijn nog enkele excursies gepland. Voor het eerst sinds jaren

was er genoeg animo om een publieksexcursie te kunnen aanmelden voor de Nacht van de Vleermuis.

Kortom: in 2014 is er best wat activiteit in regio Arnhem.

Regio Wijchen

Sinds kort is er in de indeling van de Vleermuiswerkgroep Gelderland een regio bij gekomen, namelijk de regio Wijchen. Een groepje enthousiaste mensen was hier al een poosje met vleermuizen bezig en zij zijn nu ingelijfd bij de VleGel. De regio-coördinator van Wijchen is Hans Hollander.

Hij heeft meteen zijn eerste verslag geschreven:

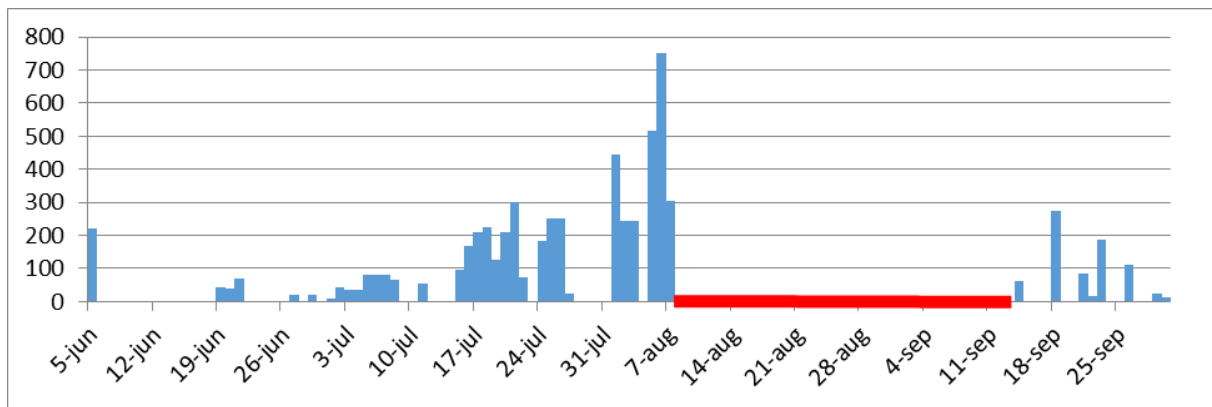
Vleermuizen in mijn tuin! – Hopping detector Wijchen

Hans Hollander

Project in 2013

Binnen het programma 'Groen & Doen', gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken, heeft de Zoogdiervereniging in 2013 twee pilot-vrijwilligersgroepen op kunnen zetten voor het project 'Vleermuizen in mijn tuin!' in Wijchen en in Wageningen. Het project is uitgevoerd met een zogenaamde hopping detector die 'hopt' door de tuin naar tuin. De Batlogger registreert de vleermuisactiviteit in de tuin gedurende de nacht. Dit betreft zowel zwermende, roepende, foeragerende als overvliegende vleermuizen. In Wijchen hebben in 2013 10 vrijwilligers deelgenomen aan het project. Van 5 juni t/m 30 september 2013 is de hopping detector 43 nachten in drie opeenvolgende rondes geplaatst in 10 tuinen in Wijchen. Van 8 augustus t/m 10 september zijn er geen opnamen gemaakt. De opnamen zijn geanalyseerd met Batexplorer en gevalideerd door Eric Jansen van de Zoogdiervereniging.

Net als in andere studies in het stedelijk gebied naar vleermuizen zijn de dwergvleermuizen zeer sterk aanwezig. In de Wijchense tuinen is dit 95% van het aantal opnamen. In andere studies (Bartoniaka & Zukal 2003, Sattler et al., 2011) in Europese steden vormen dwergvleermuizen 88-95% aandeel van alle waargenomen vleermuizen. Gewone dwergvleermuizen zijn (bijna) alom aanwezig (88,3%). Het aantal passages (jacht- + roepactiviteit) verschilt sterk per locatie. Na de gewone dwergvleermuis is de ruige dwergvleermuis het meest vertegenwoordigd (4,6%). De kleine dwergvleermuis is bijzonder (0,1%). De soort was hier nog niet eerder waargenomen. Mogelijk doen enkele dieren meerdere tuinen aan. Naast de dwergvleermuizen zijn waargenomen: rosse vleermuis (1,5%), laatvlieger (2,9%) en bosvleermuis (0,1%). Ook de laatste is zeer uitzonderlijk. Gewone grootoorvleermuizen (0,1%) zijn op 4 locaties geregistreerd. Dit is uitsluitend het geval in de relatief oudere wijken (< 1970). Het volledige verslag staat op <http://www.zoogdiervereniging.nl/hoppingWijchen>.

Figuur 1. Totaal aantal passages per nacht 5 juni t/m 30 september 2013 (rode balk: geen opnamen).

Project in 2014

In 2014 herhalen we het project met een subsidie van de gemeente Wijchen. Dit jaar hopt de Batlogger door 14 tuinen. De voorjaarsronde zit er inmiddels op: 47 nachten met 10.777 opnamen. Grofweg 2/3 deel hiervan is geanalyseerd. Wederom is de gewone dwergvleermuis goed voor 89% van het aantal opnamen, de ruige dwergvleermuis zit op 5,9% de rosse vleermuis op 4%. Daarnaast zijn kleine aantallen opnamen gemaakt van kleine dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en bosvleermuis. Deze waarnemingen zijn inmiddels gevalideerd. De zeldzame soorten uit 2013 lijken dus geen toevalstreffers. De resterende 1/3 moet nog geanalyseerd worden, dus de resultaten kunnen nog niet 1:1 met die van 2013 vergeleken worden. Ook volgt er nog een (kortere) najaarsronde van augustus t/m september met (maximaal) 2 in plaats van 3 nachten per tuin (afhankelijk van het weer). In 2014 hopen we een ronde te kunnen maken langs de kerkdorpen van Wijchen.

Literatuur

Bartoniaka, T. and J. Zukal, 2003. Flight activity and habitat use of four bat species in a small town revealed by bat detectors. *Folia Zool.* – 52(2): 155–166.

Hollander, H. & E.A. Jansen, 2014. Vleermuizen in mijn tuin! Vleermuisonderzoek door en voor bewoners van Wijchen. Rapportnr. 2014.04. Bureau van de Zoogdierverseniging, Nijmegen.

Sattler, T., M.K. Obrist, R. Arlettaz, M. Moretti & F. Bontadina, 2011. Bat's exploitation of cities: the importance of spatial and environmental variables. In: 15th International Bat Research Conference. Prague, 22.-27.8.2010. Book of Abstracts. Prague, Czech University of Life Sciences. 276.

Regio Gelderse Vallei

De kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*) in Renkum?

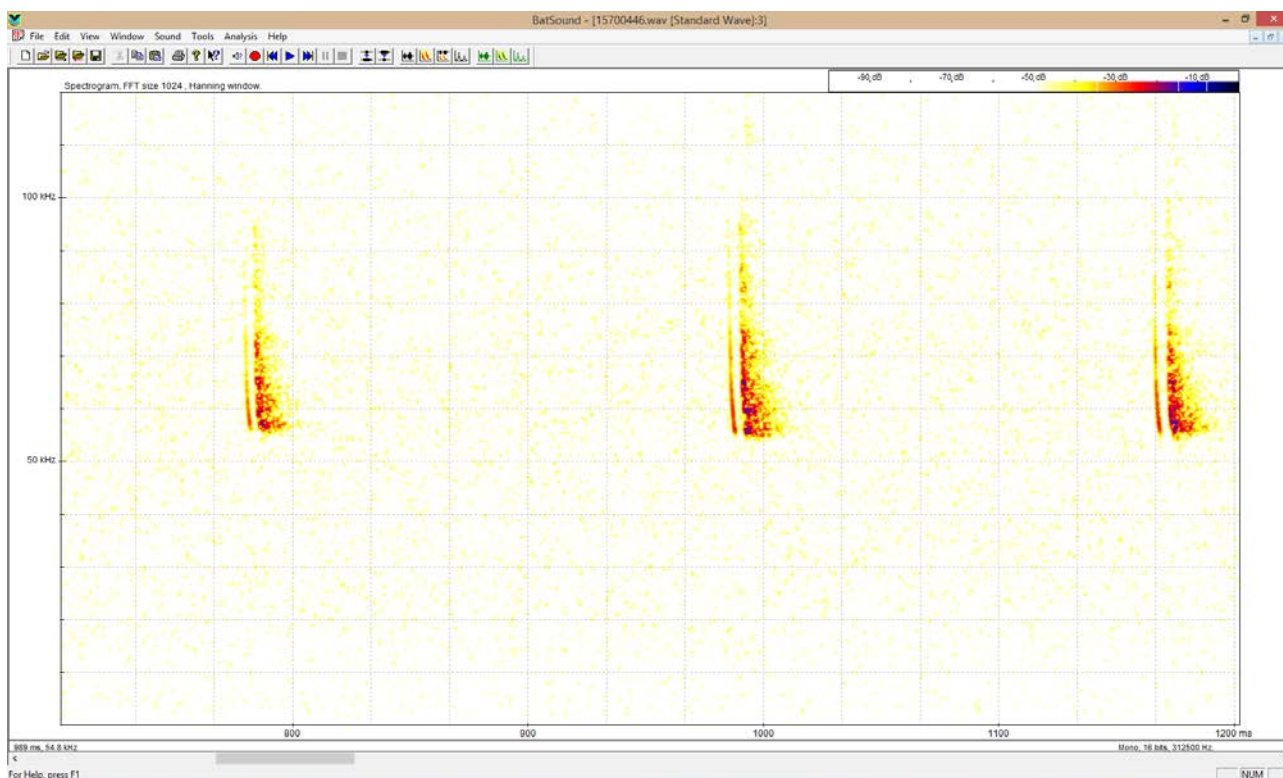
Astrid Kwakkel

Sinds dit voorjaar is binnen de KNNV Wageningen een werkgroep Vleermuizen opgestart. De werkgroep heeft van de zoogdierverseniging twee batloggers tot zijn beschikking. Een voor de transect-waarnemingen (NEM VTT) en één als hopping detector. Over beide projecten is meer te vinden op: <http://www.zoogdierverseniging.nl>.

In april heeft een batlogger twee nachten boven mijn tuin gehangen. De ophanging (onder mijn dakgoot) was niet ideaal want eigenlijk moet het apparaat minimaal een meter vanaf de muur/glas staan/hangen. De microfoon kan niet tegen water dus moet het apparaat ook droog dus het liefst onder een overstek.

Het resultaat bleek meer dan 800 opnamen, waarvan er 714 overbleven met vleermuisgeluid. Naast heel veel gewone dwerg, een paar laatvliegers en rosse, bleken er ook een paar erg hoge opnamen tussen te zitten. Dat wil zeggen opnamen met een gemiddelde piekfrequentie van 54 kHz. Enkele van deze opnamen heb ik voorgelegd aan Herman Limpens. En hij bevestigde mijn conclusie dat ik aan enkele opnamen het labeltje 'kleine dwergvleermuis' mag hangen..

Hieronder één van de sonogrammen. Doordat het apparaat dicht op de gevel hing zie je erg veel echo in de opname in figuur 1.

Figuur 1.

Bij het vertellen over deze waarneming (o.a. tijdens het vleermuisweekend in Wolfheze) merkte ik bij sommige mensen wel enige scepsis over de vondsten van de kleine dwergvleermuis in Nederland. Vervolgens kwam de vraag om voor de nieuwsbrief wat te schrijven over de kleine dwergvleermuis. En daarom even wat feiten bij elkaar gezocht.

Habitat

Studies uit het buitenland laten zien dat kraamkamers en winterslaapplaatsen overwegend in gebouwen zitten. Individuele dieren en paarplaatsen vaak in bomen en kasten. Kraamkamers vaak in directe nabijheid geschikt foerageergebied: veel water en bossen.

Bewoont spleetvormige ruimten, zoals de gewone dwergvleermuis. Kraamkamers soms ook in gebruik als winterverblijfplaats. De kleine dwergvleermuis jaagt vooral bij water en landelijk gebied, terwijl de gewone dwergvleermuis veel meer een opportunist is met een brede habitatkeuze.

Wanneer is het een kleine dwergvleermuis?

Als in de opname alle pulsen boven de 53 kHz blijven mag je concluderen dat het een kleine dwerg betreft. Zie figuur 2. In geval dat de frequentie tussen de 48 en 53kHz zit is de soort ongedefinieerd. Onder de 48 kHz hebben we met een gewone dwergvleermuis te maken. Verder zijn een heleboel van de grenswaarden locatie en omstandigheden afhankelijk, dus zie figuur 2.

Figuur 2, Detail echolocatie kleine dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis. Bron:HERKENNING VAN VLEERMUISOORTEN EN GEDRAG AAN DE HAND VAN ECHOLOCATIEGELUIDEN – VOORLOPIGE VERSIE 2014

De kleine dwergvleermuis

	tussen bladerdek	besloten milieu	langs vegetatie	op route direct	open milieu
Frequentie Pulsvorm	Near FM	FM-CF	Fm-CF	Fm-CF	QCF+snor
FME	58-61 kHz	57-58 kHz	54-57	55-57 kHz	>53 kHz
Pulsduur	2,1-4 ms	4-6 ms	5-6 ms	6-8 ms	8-11.5 ms
F-start	90-120 kHz	80-90 kHz	80 kHz	95 kHz (5)	105-60 kHz
F-eind	54-58 kHz	52-60 kHz	51 kHz	53 kHz	51-53 kHz
Energieverdeling					
Interpulsinterval	20-50 ms?	50-60 ms	90 ms /150-162	90-100 ms	100-217 ms
ritme			11-15 s ⁻¹		

E.A. Jansen + H.J.G.A. Limpens

De gewone dwergvleermuis

	tussen bladerdek	besloten milieu	langs vegetatie	op route direct	open milieu*
Frequentie Pulsvorm	Near Fm	FM-CF	fm-CF	fm-CF	QCF
FME	49-52 kHz	46-49 kHz	46 kHz	43	42-44 kHz
Pulsduur	2,5-4 ms	4-8 ms	7-8 ms	8-13 ms	12-13 ms
Fstart	106-82 kHz	80-100 kHz	68-73 kHz	68-73 kHz	47-50 kHz
Feind	52 kHz (3)	43-50	43-47 kHz	42-46 kHz	42-43 kHz (3)
Energieverdeling					
Interpulsinterval	60-90 ms?	75-90 ms?	95-110 ms / 165-230 ms	95-110 ms /165 ms	95-110 ms /165 ms
Ritme			8-11 s ⁻¹		

In Nederland:

Vanaf 2007 worden er af en toe detectorwaarnemingen gedaan van de kleine dwergvleermuis. Op waarneming.nl staan 37 waarnemingen van de kleine dwergvleermuis, hiervan zijn er 23 goedgekeurd. De meeste zijn gedaan in Leersum (Utrechtse Heuvelrug). Maar ook in Groningen, Zeewolde (Flevoland) en Noord Holland. Tot nu toe is er slechts één keer een vangst van de kleine dwergvleermuis gedaan, in 2011 in Noord Brabant. Het lijkt er dus op dat Nederland een soort rijker is. Aangezien de soort al in minstens 5 provincies is waargenomen mogen we aannemen dat het om meerdere dieren gaat. Maar waarom worden er dan niet meer kleine dwergvleermuisen gevangen en is het zo lastig om de verblijfplaats van het beest te vinden? Komt de kleine dwergvleermuis meer voor dan we denken? En wordt het dier simpelweg gemist of voor de gewone dwergvleermuis aangezien? Of hebben we te maken met enkele zwerfende dieren en een paar hoog gestemde gewone dwergvleermuisen?

Als ik mijn eigen 'vleergedrag' onder de loupe leg zou ik de soort inderdaad makkelijk kunnen missen. Als meest gebruikte luisterfrequentie stem ik meestal af rond de 40 kHz. En van daaruit tune ik wat omhoog of omlaag, afhankelijk van wat ik denk te horen. Van de kleine dwergvleermuis is dan geen geluid waarneembaar. De beste luisterfrequentie voor een kleine dwergvleermuis is 55 kHz, onder de 48kHz hoor je geen geluid. Daarbij is het geluid op de voor de kleine dwergvleermuis beste luisterfrequentie nagenoeg gelijk aan het geluid van de gewone dwergvleermuis afgestemd op de beste luisterfrequentie.

De enige manier om uitsluitsel te krijgen over de aanwezigheid van kleine dwergvleermuis in Nederland is wanneer er meer dieren gevangen worden en er een verblijfplaatsen worden ontdekt. Dus een

oproep aan ons allemaal om alert te zijn op de 55 kHz frequentie. Zelf ga ik zo snel mogelijk weer een batlogger proberen te regelen in de hoop daar nog wat waarnemingen mee te kunnen verzamelen. En voor de vangers / tellers dubbelcheck die dwergvleermuis die er wat kleiner en lichter uitziet. Ik wil hier niet te veel uitweiden over de uiterlijke kenmerken maar geïnteresseerden moeten zeker een kijkje nemen op: <http://www.natagora.org/files/plecotus-formation/project-pipistrellus-pygmaeus-en.pdf>. Hier vind je duidelijke vergelijkende foto's van beide soorten naast elkaar.